

The European Framework for the Adult Educator Qualifications Contextul european al calificărilor pentru formatorul de adulți

Diana SZASZ
Institutul Român de Educație a Adulților, Timișoara

Abstract

The European context of qualifications for the adult educator is the key component of the effort of elaborating a coherent and flexible qualification model for adult education to a European scale. The article highlights a complex endeavor that aimed at promoting a flexible vision regarding the recognition of learning, the innovation of the methods and resources used in the process of adult learning. Thus, the present study suggests new opportunities for the adult trainer by putting an emphasis on the competencies and qualifications needed for professional acknowledgement. The document under analysis correlates the qualification systems in Europe, adjusted to the individual and his needs, through compatibilization between the current practices in this domain and the existing international standards for quality and practice.

I. Cuvânt introductiv

Contextul european al calificărilor pentru formatorul / educatorul de adulți reprezintă elementul-cheie în vederea elaborării unui model de calificare, coerent și ușor adaptabil, în educația adulților, la nivel european.

Ideea de bază promovată prin intermediul acestui document este de a înțelege dezvoltarea ca un proces de învățare de-a lungul întregii vieți. Această temă impune recunoașterea tuturor activităților de învățare desfășurate de-a lungul vieții, urmărind îmbunătățirea cunoștințelor, a deprinderilor și a competențelor, din perspectivă personală, civică și socială. Materialul de față a fost obținut în urma unui lung și detaliat proces de cercetare, în aria specifică, la nivel național și internațional. Așadar, această lucrare furnizează noi oportunități pentru formatorul de adulți din zilele noastre, datorită experienței internaționale (aflate la baza elaborării “European Framework of Qualification – FQ for Adult Educators” – sursă principală a acestei lucrări), promovării unei viziuni flexibile privind recunoașterea învățării, inovației metodelor și a suporturilor utilizate în procesul învățării de către adulți.

Parcurgând conținutul acestei lucrări, se pot evidenția două elemente-cheie, în jurul cărora s-a construit acest cadru al calificărilor. Elementele aduse în discuție sunt: competențele și calificările necesare adultului formator pentru recunoaștere profesională.

Ce înțelegem prin competență? Competența însumează abilitatea individului de a combina – direcționat spre sine, în mod tacit sau explicit, într-un context particular – diferitele cunoștințe și abilități pe care le deține.

Ce înțelegem prin calificare? Calificarea are la bază standarde specifice (cunoștințe, deprinderi și competențe) care sunt asigurate prin învățare și evaluare.

II. Contextul european al calificărilor

1. Competențe

a. Generalități

Scopul definirii, încă din introducerea lucrării, a termenilor specifici precum “*competență*” și “*calificare*” este de a înțelege și integra corect termenii amintiți, în implementarea și dezvoltarea domeniilor de competență și a calificărilor necesare formatorului de adulți (corelate societății în care trăim).

“*Calificare*”, “*competență*” sunt termeni de bază, care susțin și dezvoltă procesul învățării de-a lungul vieții. Numeroase dificultăți referitoare la promovarea competenței țin de absența (sau limitarea) unui cadru conceptual coeziv care să sprijine învățarea de-a lungul vieții. Majoritatea neînțelegerilor se datorează rezistenței întâmpinate în procesul de schimbare a metodelor tradiționale și implementarea metodelor inovative (urmate de rezultate concrete și corespunzând nevoilor practice ale adultului zilelor noastre).

În ultima perioadă problema “*competenței*” este tot mai des propusă spre dezbateră. Astfel, specialiștii din întreaga lume, atunci când încearcă o definire a *competenței*, țin cont de:

- noile tendințe referitoare la învățarea modernă și metodele de training;
- importanța rezultatelor finale (aplicabilitatea informației teoretice în activitatea practică);
- proceduri / instrumente de identificare a unor corelări dintre nevoile societății de azi și nevoile individului care trăiește în această societate;
- recunoașterea și conștientizarea noilor programe de învățare, a cunoștințelor, a avalanșei de informație, a ritmului dezvoltării profesionale. Rezumând cele prezentate anterior, putem trasa următoarele concluzii comune:
 - Competența nu înseamnă numai cunoaștere, ci și deprinderi și aptitudini necesare pentru a produce performanță;
 - Competența este în strânsă relație cu capacitatea individului de a face față noilor contexte sociale și provocărilor presupuse de acestea;
 - Competențele cognitive presupun utilizarea teoriei și a conceptelor, precum și a cunoștințelor tacite, câștigate prin experiență individuală;
 - Competențele personale implică capacitatea individului de a-și controla dezvoltarea și reacțiile în diverse situații.

Grupul de lucru, aparținând Comisiei Europene, a identificat un număr de opt competențe-cheie definitorii referitoare la formatorul de adulți, după cum urmează:

1. Bună cunoaștere a limbii materne.

2. Cunoașterea (a cel puțin) unei limbi străine.
3. Competențe de bază în domeniul matematicii.
4. Competențe de bază în domeniul științelor și al tehnologiei.
5. Competențe numerice.
6. Competențe de bază în a învăța să înveți (învățarea învățării).
7. Competențe civice și interpersonale.
8. Cunoștințe de cultură generală.

b. Domenii de competență pentru formatorul de adulți

Construirea unui model de competențe presupune o activitate complexă. Un astfel de model descrie combinația dintre cunoștințele, deprinderile și caracteristicile necesare pentru a interpreta, în mod eficient, un rol într-o organizație. De asemenea, modelul de competențe poate fi utilizat drept instrument în domeniul resurselor umane în vederea selectării, antrenării, dezvoltării și evaluării personalului.

În cazul formatorului (educatorului) de adulți se disting trei domenii de competențe pe care acesta trebuie să le dețină:

Competențe generale (cele pe care fiecare formator de adulți trebuie să le dețină):

- Competențe de comunicare: permit practicianului să utilizeze eficient limba maternă, precum și comunicarea într-una sau mai multe limbi străine;
- Competențe interpersonale și civice: permit formatorului de adulți să rezolve eficient conflictele rezultate în urma interacțiunii educabililor în diverse contexte și de implicare concretă în viața civică;
- Competențe ICT: permit practicianului integrarea ICT în procesul de învățare;
- Comportamente profesionale / Angajament față de practica profesională / Dezvoltare personală și profesională: permit formatorului de adulți dezvoltarea în plan personal și profesional.

Competențe comune (comune mai multor arii de activitate ale formatorului de adulți):

- Angajamentul și suportul față de educabili, facilitând astfel învățarea individuală și de grup: permite formatorului de adulți să ofere asistență în procesul învățării, încurajând participarea și implicarea;
- Competențe didactice / de predare: permit practicianului să devină un profesor eficient;
- Utilizarea contractelor de învățare: permite practicianului să folosească contractele de învățare ca un mijloc de a dezvolta deprinderi și competențe relevante din partea educabililor;
- Dezvoltarea de rețele / parteneriate: permite implicarea formatorului de adulți în dezvoltarea de succes a unor rețele pentru educabili sau alți practicieni.

Competențe specifice (acestea depind de domeniul în care își manifestă activitatea formatorul de adulți):

- Competențe manageriale: management administrativ și financiar, management al resurselor umane și al informației;
- Competențe pentru învățarea deschisă și la distanță: cunoștințe de IT și comunicare cu ajutorul noilor tehnologii, promovarea avantajelor educațiilor alternative (educație la distanță, educație permanentă, educație la locul de muncă etc.);
- Sprijinirea educabililor: competențe pentru ghidare și consiliere, competențe tutoriale, competențe mentorale, deprinderi de organizare.

2. Calificări.

a. Niveluri de referință

Nivelurile de referință furnizează un set de repere comune la care se pot corela diferitele calificări. Fiecare nivel identifică tipul de deprinderi și cunoștințe regăsite în calificări. De asemenea, acestea descriu nivelul deprinderilor și cunoștințelor pe care se presupune să le aibă deținătorul unei anumite calificări. Nivelurile de referință promovează claritatea și coerența dintre diferitele tipuri de calificări, indicând specificul acestora.

Cadrele de calificare la nivel național, din numeroase țări, împart diferit aceste niveluri de referință (exemple: Noua Zeelandă – 10 niveluri, Scoția – 12 niveluri, Spania – 5 niveluri, Irlanda

– 10 niveluri, Australia – 13 niveluri, Olanda – 5 niveluri). Numărul de niveluri existente depinde de scopul întocmirii cadrelor de calificare; cu cât sunt acoperite mai multe sectoare educaționale, cu atât cadrul de calificare va conține mai multe niveluri. La scală europeană, s-a căzut de acord asupra unui număr de 8 niveluri de referință aplicabile realității zilelor noastre. Nivelurile reflectă tipul de cunoștințe și deprinderi aferente fiecărei calificări. În elaborarea nivelurilor de referință s-a ținut cont de următoarele:

- dacă cunoștințele și deprinderile se aplică într-un context mai larg sau unul limitat;
- dacă cunoștințele și deprinderile se aplică în activități de rutină sau medii complexe, variate;
- dacă cunoștințele și deprinderile implică folosirea rațiunii pentru evaluarea soluțiilor sau pentru rezolvarea problemelor;
- dacă unei persoane i se poate pretinde exercitarea responsabilităților de conducere sau supraveghere.

b. Niveluri de calificare – contextul european al calificărilor

Nivelurile de calificare reprezintă o serie de pași intermediari (o dezvoltare continuă) exprimând un set de rezultate, aranjate generic, cărora le corespund calificările specifice. Nivelurile sunt construite în mod pragmatic, fiind dezvoltate de-a lungul anilor. Aceste niveluri, după cum s-a menționat anterior, variază ca număr, de la țară la țară. Majoritatea țărilor au ca punct de referință în dezvoltarea contextelor naționale de calificări, liniile directe stabilite la Bologna, asigurându-se astfel transparență în acest domeniu.

Conform contextului european al calificărilor aplicabile formatorului de adulți, există opt indicatori de nivel, plus caracteristicile aferente, după cum urmează:

Nivelul 1: *Indicatori*: acest nivel presupune cunoștințe și deprinderi de bază, generale și capacitatea de a executa cerințe simple într-un mediu organizat, sub supraveghere directă. Învățarea deprinderilor de a învăța necesită un suport bine structurat. Aceste calificări nu sunt specifice unei profesii anume.

Caracteristici:

- contextele de învățare sunt simple și orientate spre învățarea deprinderilor de bază;
- învățarea se desfășoară în cadrul învățământului obligatoriu, al programelor de învățare pentru adulți și al educației nonformale și informale;
- însușirea cunoștințelor și deprinderilor de bază se realizează într-un mediu organizat prin predare directă;
- învățarea are loc, de obicei, în școli, colegii, centre de pregătire, diferite programe din afara școlii, în întreprinderi, conținutul învățării fiind prestabilit;
- dezvoltarea deprinderilor de bază este adesea asociată cu diferite contexte informale de învățare (învățare la locul de muncă, în comunitate);
- însușirea calificărilor corespunzătoare nivelului 1 conduce la viitoare posibilități de învățare și acces la informație;
- nivelul 1 reprezintă punctul de pornire către o perfecționare profesională de-a lungul vieții, pentru cei care nu dețin nici un fel de calificare.

Nivelul 2

Indicatori: Calificările la acest nivel admit o arie limitată de cunoștințe, deprinderi și competențe; acestea sunt de natură generală și acoperă în mai mare măsură aria practicului.

Deprinderile obținute sunt aplicate sub supraveghere directă și într-un mediu organizat. Educabilii dețin responsabilitatea asupra propriei învățări. Unele din calificările existente la acest nivel sunt specifice meseriei, majoritatea fiind recunoscute drept fază pregătitoare a muncii și a studiului.

Caracteristici:

- contextele învățării sunt stabile și orientate spre însușirea, de către educabil, a deprinderilor de bază;
- învățarea la acest nivel este formală, definindu-se printr-o oarecare orientare spre muncă;
- temeliile învățării sunt, de obicei, fixate în școli, centre de educație a adulților, colegii, centre de formare din cadrul întreprinderilor; de asemenea, învățarea se poate realiza prin modalități nonformale sau cu ajutorul comunității;
- cunoștințele și deprinderile de bază pentru acest nivel sunt achiziționate în mod formal, într-un mediu organizat, prin predare directă, iar conținuturile predate sunt bine stabilite;
- dezvoltarea deprinderilor de bază este adesea asociată cu învățarea informală la locul de muncă și în cadrul comunității;
- însușirea calificărilor conform nivelului 2 permite accesul la diferite programe de pregătire și îmbunătățire a calificărilor deținute; de asemenea, nivelul 2, ca și cel precedent, deschide calea spre informație și învățare.

Nivelul 3

Indicatori: Calificările corespunzătoare acestui nivel recunosc un câmp mai larg de cunoștințe, practice și teoretice, precum și capacitatea de a finaliza diferite sarcini sub supraveghere directă. Educabilii poartă responsabilitatea propriei învățări și dovedesc experiențe la nivel începător în activități practice și de studiu.

Caracteristici:

- contextele învățării, în vederea dezvoltării și demonstrării competențelor corespunzătoare acestui nivel, sunt majoritar stabile, existând totuși un număr redus de factori specifici care se schimbă, lăsând astfel loc inițiativei proprii a educabilului;
- la acest nivel de calificare, oamenii dețin deja un minim de experiență în câmpul muncii;
- achizițiile la acest nivel reflectă cunoștințele și deprinderile acumulate în cadrul învățării formale sau în cadrul diferitelor medii de educație a adulților, școli, colegii, centre de educație de la locul de muncă;
- mai mult decât la nivelul precedent, deprinderile și cunoștințele educabilului sunt compatibile cu specificul unui număr divers de profesii;
- programele de educație formală se caracterizează prin predare directă și conținut prestabilit; există oportunități și pentru educația non-formală, prin intermediul activităților de la locul de muncă și din comunitate;
- acest nivel vine în ajutorul celor care dețin semi-deprinderi, care doresc să aplice cunoștințele (teoretice și practice) la un nivel superior de educație;
- acest nivel este o cale de acces la următorul și la informație de grad mai complex.

Nivelul 4

Indicatori: Calificările la acest nivel admit un câmp semnificativ de deprinderi și cunoștințe teoretice și practice. De asemenea, sunt recunoscute și capacitatea de a aplica cunoștințe, deprinderi și competențe de specialitate și aceea de a rezolva probleme independente, sub supravegherea altora.

Educabilii dovedesc o auto-direcționare a învățării și dețin o solidă experiență în activitățile practice în diferite situații

Caracteristici:

- contextul pentru dezvoltarea și demonstrarea competențelor la acest nivel este, de obicei, predictibil;
- există numeroși factori implicați în învățare la acest nivel, iar educabilii dețin deja experiență în activități pe anumite domenii de specializare;
- achizițiile la acest nivel reflectă completarea educației deja existente, urmărind și pregătirea pe piața muncii și în diferitele forme de educație a adulților;
- în exercitarea calificărilor la acest nivel sunt incluse numeroase instituții;
- acest nivel pregătește educabilul pentru învățământul superior;
- conținuturile predate sunt stabile și întocmite de specialiști în domeniu;

– oamenii care dețin acest nivel de calificări urmăresc, de obicei, completarea lor prin intermediul învățământului superior;

– calificările la acest nivel, reprezintă calea spre o mai bună pregătire în diferite specializări, executarea diferitelor sarcini în mod independent, chiar și a unor sarcini mai complexe, de coordonare.

Nivelul 5

Indicatori: Calificările la acest nivel recunosc o arie largă de cunoștințe și competențe, pregătiri de specialitate în anumite domenii. De asemenea, acest nivel admite capacitatea de a dezvolta strategii

specifice în vederea găsirii soluției corecte la diverse probleme, de a separa problemele abstracte de cele concrete. Deprinderile de învățare oferă posibilitatea unei acumulări de informație, cu un ridicat nivel de autonomie, iar calificările aferente acestui nivel determină capacități de operare concretă în muncă sau studiu, incluzând managementul resurselor umane și de proiect.

Caracteristici:

- la acest nivel problemele sunt soluționate prin intermediul procesului de învățare există numeroși factori implicați, fapt pentru care schimbările de context sunt impredictibile; învățarea se bazează pe experiență, deseori, într-un domeniu specializat
- calificările la acest nivel completează învățarea anterioară
- acest nivel este specific tehnicienilor specializați și managerilor
- învățarea la acest nivel presupune o oarecare independență a persoanei în cauză și este însușită prin exercițiu / antrenament, urmărind proceduri bine stabilite
- achizițiile la acest nivel permit accesul la programele educaționale din învățământul superior, precum și accesul direct către diferite locuri de muncă cu specific managerial.

Nivelul 6

Indicatori: Calificările la acest nivel recunosc cunoștințe, deprinderi și competențe (teoretice și practice) de ordin detaliat, obținute în urma experienței acumulate la locul de muncă. De asemenea, se recunoaște capacitatea de a susține afirmațiile cu argumente, de a găsi soluții prin intermediul raționamentului logic și, ținând cont de regulile morale și de ordin etic.

Caracteristici:

- situațiile de învățare sunt, de obicei, instabile și necesită ca problemele să fie soluționate în cadrul procesului de învățare
- există numeroși factori implicați, fapt pentru care schimbările de context sunt impredictibile; învățarea se bazează pe experiență, deseori, într-un domeniu specializat
- învățarea la nivelul 6 are loc, de obicei, în instituții de învățământ superior
- odată ajunși la acest nivel de calificări, există mai multe oportunități de a se integra / avansa pe piața muncii
- aceste calificări sunt obținute de cei ale căror îndatoriri de serviciu au la bază cunoștințele și managementul
- educabilii prezintă control limitat asupra conținutului și a metodelor predate, în schimb se așteaptă de la ei independență și inițiativă în cercetările individuale și rezolvarea de probleme
- nivelul 6 de calificări se adresează celor care dețin o specializare și doresc aprofundarea cunoștințelor acumulate
- nivelul 6 de calificări furnizează acces către învățământul superior. Nivelul 7

Indicatori: Calificările la acest nivel promovează învățarea auto-direcționată, de natură teoretică și practică. De asemenea, nivelul 7 permite consolidarea bazei muncii de cercetare, integrarea cunoștințelor, formularea raționamentelor logice, ținând cont de aspectele etice și morale, asumarea responsabilităților, reflecții asupra experienței anterioare și viitoare.

Caracteristici:

- cazurile de învățare tipice nu sunt familiare și necesită rezolvarea de probleme în situații complexe
- există numeroși factori implicați, fapt pentru care schimbările de context sunt impredictibile; învățarea se bazează pe experiența anterioară, deseori, într-un domeniu specializat
- învățarea la nivelul 6 are loc, de obicei, în instituții de învățământ superior, urmărind aprofundarea cunoștințelor, recurgându-se la calificările achiziționate la nivelul 6
- aceste calificări sunt obținute, în general, de către manageri
- învățarea este asociată cu munca independentă la același nivel
- calificările obținute facilitează atât angajarea și progresul în carieră, cât și accesul în învățământul superior.

Nivelul 8

Indicatori: Calificările la acest nivel recunosc capacitatea de a lucra cu cunoștințe specifice și de a emite analize critice, de a evalua și elabora idei complexe. De asemenea, recunosc abilitatea de a concepe, dezvolta, implementa și adapta cercetări elaborate, de leadership, de abordare creativă, de extindere și redefinire a câmpului de cunoștințe.

Caracteristici:

- există numeroși factori implicați, fapt pentru care schimbările de context sunt impredictibile
- învățarea are loc în medii înalt specializate, de obicei, în instituții de învățământ superior
- de la educabili se așteaptă capacități de înțelegere sistematică, deprinderi în cercetare pe un anumit domeniu
- învățarea la acest nivel este majoritar independentă și are loc din proprie inițiativă, fiind ghidată de experți în domeniu
- calificările la acest nivel facilitează angajarea în medii înalt specializate, dezvoltarea carierei necesitând deprinderi de cercetare, activitate didactică și abilități de conducere.

Cadrele de calificare reprezintă o exprimare a scopului învățământului superior. Aceste cadre trebuie să devină o structură fundamentală în sfera învățământului superior european.

Sistemele de calificări din Europa sunt diverse. Acestea s-au dezvoltat de-a lungul timpului și prezintă specificități de

ordin local/regional/național, fiind adaptate individului și nevoilor acestuia corespunzător societății în care trăim. Așadar, înțelegerea sistemului de funcționare a acestor cadre de calificări nu este deloc ușoară. Cadrele de calificări existente la nivel local/regional/național pot lua numeroase forme, iar înțelegerea lor necesită cunoștințe aprofundate în domeniu.

Conform OECD, cadrul de calificări este un instrument utilizat în vederea dezvoltării și clasificării calificărilor potrivit unui set de criterii bine stabilite, corespunzătoare nivelului de învățare atins.

De ce este important să avem un cadru de calificări valid la nivel european? Chiar dacă în urma studiului efectuat s-au descoperit numeroase elemente diferite de la o țară la alta, este vital să avem o viziune de ansamblu referitoare la calificările, stipulările și rolurile care îl privesc pe formatorul de adulți.

Corelând competențele (generale, comune și specifice) prezentate la începutul acestei lucrări cu diferitele niveluri de calificare existente în domeniu, obținem un tablou complex al cadrului de calificări.

<i>Calificările formatorului de adulți</i>				
Nivel	Competențe		Roluri	Calificări
	Cunoștințe	Deprinderi		
1. NOVICE	Presupune cunoștințe de bază, generale.	Utilizarea deprinderilor de bază, cu scopul îndeplinirii cerințelor simple.	Formator (conducător al procesului de învățare, de planificare, de organizare și de conducere)	Calificările la acest nivel recunosc atât cunoștințele de bază, generale, cât și deprinderile și capacitatea de a finaliza sarcini simple, sub supraveghere directă și într-un mediu organizat. Dezvoltarea deprinderilor de învățare necesită un suport de ghidare bine structurat.
2. NOVICE ÎNCEPĂTOR AVANSAT	Presupune cunoștințe de bază pe un anumit domeniu, ordonarea cunoștințelor fiind limitată la simple idei.	Folosirea de deprinderi și competențe-cheie pentru a finaliza cerințe care presupun reguli și strategii. Selectarea și folosirea metodelor, instrumentelor și a materialelor de bază.	Formator Consilier	Calificările la acest nivel admit o arie limitată de cunoștințe, deprinderi și competențe; acestea sunt de natură generală și acoperă în mai mare măsură aria practicului. Deprinderile obținute sunt aplicate sub supraveghere directă și într-un mediu organizat. Educabilii dețin responsabilitatea asupra propriei învățări. Unele din calificările existente la acest nivel sunt pecifice meseriei, majoritatea fiind recunoscute drept fază pregătitoare a muncii și a studiului.
3. AVANSAT - ÎNCEPĂTOR COMPETENT	Aplicarea cunoștințelor în activități care presupun: proces de raționalizare, tehnică, utilizarea de materiale și instrumente, vehicularea unor idei teoretice.	Utilizarea unei game largi de deprinderi cu scopul finalizării unor sarcini și demonstrarea capacității individuale de alegere/adaptare a metodelor, instrumentelor și materialelor utilizate.	Formator. Consilier. Expert. (facilitator al învățării, o legătură între educabil și societate, facilitarea efectivă a deprinderilor)	Calificările corespunzătoare acestui nivel recunosc un câmp larg de cunoștințe, practice și teoretice, precum și capacitatea de a finaliza diferite sarcini sub supraveghere directă. Educabilii poartă responsabilitatea propriei învățări și dovedesc experiențe începătoare în activități practice și de studiu.
4. COMPETENT	Folosirea unui câmp larg de cunoștințe specifice, de ordin practic și teoretic.	Dezvoltă abordări strategice în sarcinile curente, de studiu sau activitate practică, aplicând cunoștințe de specialitate și surse specifice de informații.	Roluri administrative: -administrator -conducător -de dezvoltator de programe	Calificările la acest nivel admit un câmp semnificativ de deprinderi și cunoștințe teoretice și practice. De asemenea, sunt recunoscute și capacitatea de a aplica cunoștințe, deprinderi și competențe de specialitate și aceea de a rezolva probleme independente, sub supravegherea altora. Educabilii dovedesc o auto-direcționare a învățării și dețin o solidă experiență în activitățile practice în diferite situații.
5. COMPETENT - PROFICIENT	Folosirea unui câmp larg de cunoștințe, practice și teoretice, specifice unui domeniu, demonstrând dorința de extindere a capacităților de cunoaștere.	Dezvoltă răspunsuri strategice și creative în găsirea de soluții și definirea problemelor.	Roluri de predare: -formator -coordonator al învățării	Calificările la acest nivel recunosc o arie largă de cunoștințe și competențe, pregătiri de specialitate în anumite domenii. De asemenea, admit capacitatea de a dezvolta strategii specifice în vederea găsirii soluției corecte la diverse probleme, de a separa problemele abstracte de cele concrete. Deprinderile de învățare oferă posibilitatea unei acumulări cu un ridicat nivel de autonomie, iar calificările aferente acestui nivel determină capacități de operare concretă în muncă sau studiu, incluzând managementul resurselor umane și de proiect.

6. PROFICIENT	Folosirea cunoștințelor, teoretice și practice, într-o arie de specialitate.	Demonstrează deprinderi de utilizare a metodelor și instrumentelor cunoscute în arii de specialitate, complexe.	Roluri profesionale: -profesor -cercetător	Calificările la acest nivel recunosc cunoștințe, deprinderi și competențe (teoretice și practice) de ordin detaliat, obținute în cadrul experienței la serviciu. De asemenea, se recunoaște capacitatea de a susține afirmațiile cu argumente, de a găsi soluții prin intermediul raționamentului logic și ținând cont de regulile morale și de ordin etic. În urma activităților la acest nivel, se pot obține rezultate ale activității individului apropiate celor cu calificări superioare.
7. PROFICIENT - EXPERT	Utilizarea cunoștințelor, teoretice și practice, specifice unui domeniu. Cunoștințele la acest nivel constituie baza dezvoltării și aplicării de idei.	Crearea unor modalități concrete de rezolvare a problemelor, prin utilizarea cunoștințelor interdisciplinare și a informațiilor accesibile acestui nivel.	Diverse roluri: -consiliere în aria educației adulților -oferirea de informații în vederea facilitării învățării -mentor -consultant	Calificările la acest nivel recunosc învățarea auto-direcționată, de ordin teoretic și practic. De asemenea, nivelul 7 permite consolidarea bazei muncii de cercetare, integrare cunoștințelor, formularea raționamentelor logice, ținând cont de aspectele etice și morale, asumarea responsabilităților, reflecții asupra experienței anterioare și viitoare.
8. EXPERT	Folosirea: cunoștințelor specializate, a analizei critice, a evaluării și sintezei unei idei complexe. Cercetarea, chiar redefinirea, unor cunoștințe de ordin profesional; continuă căutare de informație.	Cercetare, dezvoltare, design, implementare și adaptare de proiecte care conduc la noi cunoștințe și modalități de soluționare.	Formare la locul de muncă: -workshop, seminarist și organizator de conferințe -sfaturi instrucționale pentru concepatorii de curriculum în sfera educației adulților -manager de resurse umane, materiale și de timp -expert	Calificările la acest nivel recunosc capacitatea de a lucra cu cunoștințe specifice și de a emite analize critice, de a evalua și elabora idei complexe. De asemenea, recunosc abilitatea de a concepe, dezvolta, implementa și adapta cercetări elaborate, de leadership, de abordare creativă, de extindere și redefinire a câmpului de cunoștințe.

III. Concluzii

Educația adulților (și implicit formatorul de adulți), în România, devine una din ramurile educaționale tot mai ferm conturată și implementată. La nivel european, specialiștii din sfera educației adulților propun compatibilizarea practicilor din acest domeniu cu standardele internaționale de calitate și acțiune.

Există numeroase cercetări și proiecte care urmăresc atât implementarea rezultatelor obținute, cât și promovarea inovației, ținând cont de faptul că educația adulților (formatorul de adulți, adultul care învață-educabilul și contextul actual al învățării) se află în continuă schimbare.

Concluziile finale ale acestei lucrări sunt deschise unei dezbateri (față în față, prin intermediul e-mail-ului etc.), având în vedere realitatea evoluției continue a educației adulților la nivel european.

Așadar, vă propun să trimiteți comentariile dumneavoastră pe adresa de e-mail a Institutului Român de Educație a Adulților (irea@irea.uvt.ro).

Un cadru concret al calificărilor este util, cu precădere în analizarea, prezentarea și înțelegerea semnificației și componenței unei calificări. Acest fapt prezintă importanță în mecanismul trecerii de la procedură la conținut. Cadrele de calificare furnizează instrumente extrem de folositoare celor care urmăresc achiziționarea unui anumit nivel de calificare, dar și o autoevaluare profesională concretă.

Obținerea calificărilor, în sfera educației adulților, nu impune restricții de vârstă și prezintă avantajul diferitelor modalități de predare precum, și al timpului oferit spre studiu.

Bibliografie

- Boak, G. (1998), *A Complete Guide to Learning Contracts*, Gower, Hampshire and Vermont.
- English, L.M. (ed.) (2005), *International Encyclopedia of Adult Education*, Palgrave Macmillan. Jigău, M. (coord.) (2003a), *Consilierea carierei adulților*, Editura Afir, București.
- Jigău, M. (coord.) (2003b), *Tehnologiile informatice și de comunicare în consilierea carierei*, Editura Afir, București.
- Lepsinger, R., Lucia, A.D., (1999), *The Art and Science of Competency Models*, Jossey-Bass Pfeiffer, San Francisco.
- Kell, P., Shore, S., Singh, M. (eds.) (2004), *Adult Education @ 21st Century*, Peter Lang, New York. Sava, S., Marian, A. (coord.), (2003), *Counselling in Adult Education*, Editura Universității de Vest, Timișoara.
- McBrigde, V. (2004), "National Qualification Framework: a part of the policy Landscape, published on *ETF Magazine Live and Learn*, No.2.
- McVay Lynch, M. (2002), "The Online Educator. A guide to creating the virtual classroom", RoutledgeFalmer studies in Distance Education, London and New York.
- European Commission (2004), *Key competences for lifelong learning. A European reference framework*, report of the Working group B "Key competences" within Implementation of "Education and training 2010" work programme.

Commission of the European Communities (2005), *Commission Working Document: Towards a European Qualifications Framework For Lifelong Learning*, Brussels, 8.07.

AduEdu project, *Adult Educator functions / roles in different activity blocks*, summary from analyses of Lithuanian Adult Education practice sphere, Vytautas Magnus University.

The Canadian Standards and Guidelines for Career Development Practitioners, an initiative of The Canadian Career Development Foundation, available online at the following address <http://www.career-dev-guidelines.org>

FENTO - Further Education National Training Organisation, *Standards for teaching and supporting learning in further education in England and Wales*, available online at the following address <http://www.fento.org>

ISTE/ NETS (2004), Educational Technology Standards and Performance Indicators for All Teachers
<http://www.acrnetwork.org/ncdg>
http://www.r.umn.edu/05_prog_edu-Adult_Ed_PhD.htm
<http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/basic2004.pdf>